

Mirko B. Barjaktarović

A VAJDASÁGI CIGÁNYOK NÉPRAJZI KUTATÁSAI
(ETNOLOŠKA GRAĐA O ROMIMA-CIGANIMA
VOJVODINE)
A VAJDASÁGI MÚZEUM KIADVÁNYA,
ÚJVIDÉK, 1979.

Tizenöt éve, hogy az újvidéki Vajdasági Múzeumban R. Nikolić a tartományi cigányok néprajzkutatásába kezdett. A 452 tartományi település közül 133-ban végeztek kutatást az etnológusok, s ennek alapján készült el tavaly az a 309 oldalas tanulmány, amely 95 fényképet, az áttanulmányozott települések térképét és a cigányszavak szójegyzékét is tartalmazza. Régen hiányoltuk már ezt a kiváló, de lesújtó könyvet, mert belőle csak nyomor tárul az olvasó elé.

A tanulmány anyaga három részre (Bácska, Bánát, Szerémség) oszlik. Települések szerint ismerteti a cigányok létszámát, származását, anyanyelvét, gyűjtőnevét, foglalkozását, lakáskörülményeit, öltözködését, táplálkozását, szokásait, családi állapotát, művelődését stb. Az etnológiai kutatások arra is fényt derítettek, hogy minden településen több cigány él, mint amennyit a statisztikai adatok feltárnak. Az 1961. évi népszámlálás pl. Fehértemplomban (Bela Crkva) 17 cigányt jegyzett fel, az 1968. évi kutatások pedig 111-et jeleztek. A cigányok jó része ugyanis más nemzetiségűnek (szerb, román, magyar, német, orosz, török, albán) vallja magát. Akik a cigány nyelvet beszélik, azok rendszerint a cigányok közé sorolják be magukat, figyelemre méltó azonban, hogy a cigányok nagy része több nyelvet beszél.

A vajdasági cigányokat többféleképpen nevezik: romáknak, csérgásoknak, teknőfaragóknak, lókupecoknak román-, szerb-, német-, orosz- és törökcigányoknak. A cigányok vezeték- és utóneve főként azzal a vidékkel hozható összefüggésbe, ahol élnek. Vallási felekezetük és szokásaik ugyancsak ilyen jegyeket viselnek.

A cigányok szinte mindenütt külön negyedben vagy településen élnek, piszkos és nyomorúságos körülmények között. Foglalkozásukat tekintve: tollszedők, zenészek, iparosok, favágók, fafaragók, viszonteladók stb. Sokan pedig koldulnak. Azzal táplálkoznak, amit találnak és kapnak, egyesek még az elhullott állatot is megeszik. Korán házasodnak,

esküdni nemigen szoktak. Bavaništén pl. egy cigányasszonynak két férje volt, akik az ő halála után is közös háztartásban maradtak (106).

Ismertetőnkben csak a tanulmány lényeges momentumaira hivatkozunk. Természetesen az utóbbi időben már némileg a cigányok helyzete is javult, kezdenek iskolába járni és munkába állni, de azért még most is társadalmi támogatásra szorulnak.

A könyvben közölt adatokat a szociológusok, a pszichológusok, a jogászok és közigazdászok figyelmébe ajánljuk, a Vajdasági Múzeum szakembereinek pedig őszinte elismeréssel adózunk fáradságos munkájukért.